

GLOSATEGIA Klima

Klima. Eguraldia, klimaren elementuak, klimaren faktoreak, Zirkulazio atmosferikoa, Ekintza zentro, Aire-masa, Goi-presio subtropikalak, Azoreetako antizikloia, Atlantiko ekialdeko antizikloi polarra, Erdialdeko Europako antizikloia, Azoreetako depresioa, Tanta hotza, Leongoko golkoko behe-presioa (Ligur), Urteko batezbesteko tenperatura, bitarte termikoa, tenperatura-gradienteak, inbertsio termikoa, ospela, egutera, ziurtza.

Troposfera: lurrazaletik gertuen dagoen geruza da, 10 km ingurura iristen da. Geruza horretan batez besteko tenperatura era uniforme batean jaisten da altueran gora egin ahala, eta geruza horretan gertatzen dira "eguraldi" deitzen dugun horrekin gehien lotzen diren fenomeno fisikoak.

Jet Stream korrantea: mendebaldeko zirkulazio atmosferiko iraunkorra da (haize korrantea). Izan ere, ipar hemisferioan dabil, 9-13 km-ko altueran, eta 100-400 km orduko abiaduraz mugitzen da. Gainera, udan, 60. paraleloaren inguruan kokatu eta Azoreetako antizikloiaren eraginpean gaudela, eguraldi ona dakar; eta, neguan, 40 graduko paraleloaren parean kokatzen da, Azoreetako antizikloia hegoalderantz desplazatu, eta ezegonkortasuna ekartzen du.

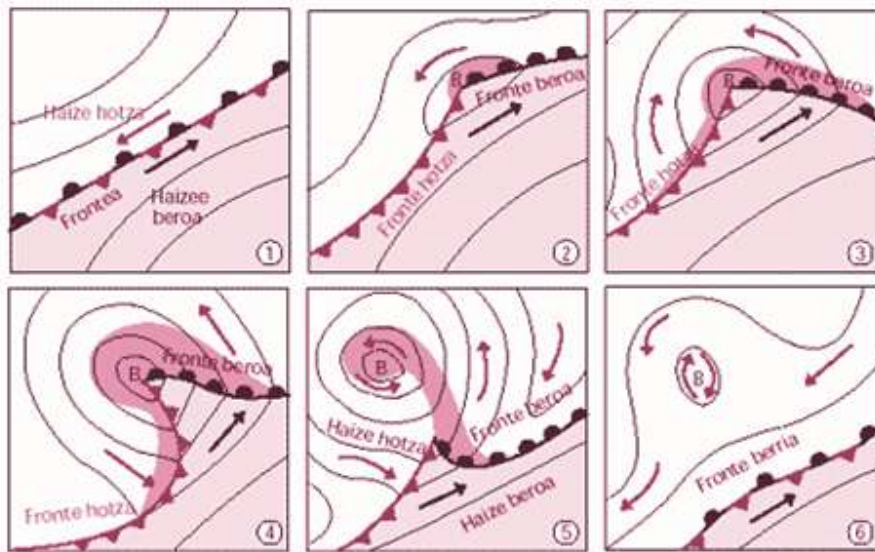
Borraska/Depresioa/Behe presioa: presio baxuko zentro baten inguruan antolatzen den ezegonkortasun atmosferikoa, fronte polarrek zonalde epelean eraginda.

Klima: leku jakin batek, epe luze batean, izaten duen atmosferaren batez besteko egoera; horretarako, fenomeno meteorologikoen multzoa aztertzen da (prezipitazioak, tenperatura, presioa, haizea...).

Eguraldia: Leku jakin batek, aldi baterako, duen atmosferaren egoera.

Frontea: aire bero-masa eta aire hotz-masa arteko kontaktu-gunea edo azala da.

Fronte polarra: Fronte polarra poloetatik datozen aire hotz masen eta tropikoko eskualdeetatik datozen haize heze eta beroen arteko talkaren ondorioa da. Tenperaturen arteko ezberdintasunak fluxu konbergente bat sor dadin eragozten du, T.A.K.G-an gertatzen den bezala. Haize hotza, dentsuagoa, gainazalari itsatsita geratzen da eta haize beroa gainetik irristatzen da. Azken efektua fronte misto edo okluidu bat da, aire beroaz beteriko gune zentrala duen depresio batekin.

Fronteen irudikapena. Kurba beltzak isobarak dira.

Isobarak: presio bereko puntuak lotzen dituzten irudimenezko lerroak dira.

Foöhn efektua: Alemaniatik hartutako terminoa da. Horrekin zera adierazi nahi da: haize hezea mendikate baten haizealdetik igotzean, hoztu eta prezipitazioak sortzen ditu bertan; mendikatea zeharkatzean, haizebean, haize lehorra bihurtzen da. Hori gertatzen da Euskal Herrian itsas aldetik datozen haizeekin, kostaren paraleloan doazen mendikateen pantaila efektuagatik. Kontrakoa gertatzen da hegoaldeko haizea nagusi denean, udan adibidez, eta orduan euskal kostaldean izaten dira penintsulako tenperaturarik altuenak (Bilbon eta Donostian, kasu).

Antizikloia: presio altuko aire-masa (1.013 milibareen gainetik); erlojuaren orratzen kontrako norabidean mugitzen da, eta, normalean, egonkortasun atmosferikoa eta eguraldi ona dakar (Adib.: Azoretako antizikloia).

Aire-masa: troposferaren zati mugatua da, ezaugarri termiko eta higrometrikoko bereziak ditu, eta alboetatik fronteek bereizten dutena. Aire-masak, dituzten jatorrizko ezaugarrien arabera, honelakoak izan daitezke: itsasaldeko tropikalak, tropiko aldeko kontinentalak, itsasaldeko polarrak eta polar kontinentalak.

Prezipitazio orografikoak: erliebeari zor zaizkion prezipitazioak dira. Gehien bat, itsas aldetik datozen aire-masa hezeek oztopo orografiko baten kontra egiten dute topo (mendikatea, adibidez); aire-masa horiek gora egitean, hoztu, kondentsatu, eta prezipitazioak sortzen dituzte, mendikatearen iparraldeko mazedetan.

Prezipitazio konbektiboak: leku mugatu jakin bat ondoko lurra baino gehiago berotzen denean, eremu horretako aireak gora egiten du, lurrinketa handia eraginez; altitudearekin batera, sortutako hodeiak kondentsatu egiten dira, ur-tantak jausi arte, eta sekulako jasak gerta litezke.

Intsolazioa: lur azalera unitate jakin batek jasotzen duen eguzki-erradiazio zuzenaren kopurua.